



Przed XX zjazdem KPCh – zmiany personalne i historyczna rola Xi Jinpinga

Marcin Przychodniak

W Komunistycznej Partii Chin (KPCh) trwają przygotowania do zjazdu, który odbędzie się jesienią 2022 r. Xi Jinping ma zostać ponownie wybrany sekretarzem generalnym, a jego protegowani – członkami najważniejszych organów KPCh. Aby to osiągnąć, partia przeprowadza zmiany personalne w prowincjach i aparacie partyjnym, wzmacnia wizerunek Xi jako gwaranta rozwoju ChRL, a także utrzymuje konfrontacyjną retorykę w polityce zagranicznej, m.in. w kwestii Tajwanu i praw człowieka.

[Zjazd KPCh](#) odbywa się co pięć lat (zwykle jesienią) i zatwierdza kluczowe decyzje, m.in. wybór sekretarza generalnego i członków Komitetu Centralnego (KC). Spośród członków KC wybierane jest Biuro Polityczne (BP), z którego wyłaniany jest Stały Komitet (SK) – grono najważniejszych polityków KPCh. [W marcu kolejnego roku chiński parlament](#) przeprowadza zmiany w instytucjach państwowych zgodnie z decyzjami partyjnymi. W 2018 r. parlament, który wybiera przewodniczącego ChRL (zazwyczaj zostaje nim sekretarz generalny partii), zniósł konstytucyjny limit dwóch pięcioletnich kadencji na tym stanowisku. Dlatego na zjeździe w 2022 r. Xi może zostać ponownie wybrany na szefa KPCh.

W listopadzie br. rozpoczęły się w prowincjach wybory delegatów na zjazd, a KC wydało specjalne zalecenia, w których wskazuje na lojalność wobec Xi Jinpinga jako kryterium ich oceny. Zakończyły się także spotkania BP i KC poświęcone m.in. historii KPCh i znaczeniu Xi w rozwoju ChRL oraz polityce gospodarczej Chin. Trwają awanse stronników i dymisje przeciwników Xi, a także ofensywa propagandowa partii zarówno wewnątrz kraju, jak i za granicą.

Zmiany personalne. Kontrola Xi nad partią, choć rozbudowana, nie jest absolutna i podział władzy wymaga uwzględnienia poparcia innych środowisk, m.in. działaczy skupionych wokół premiera Li Keqiang. Według obecnego kierownictwa KPCh sukcesem zjazdu byłby wybór składu SK wspierającego kontynuację polityki Xi, w tym zwiększanie kontroli partii nad instytucjami państwa i zmianę modelu

gospodarczego w ramach tzw. [podwójnej cyrkulacji](#). Możliwe są zmiany SK – z obecnych siedmiu członków na emeryturę może przejść od dwóch do sześciu osób (limit 68 lat formalnie spełniają trzy, w tym Xi). Częścią tego procesu są nominacje w prowincjach nowych sekretarzy, którzy albo automatycznie wchodzi w skład BP (Szanghaj, Tiencin, Kanton), albo mogą zostać do niego wybrani. W październiku br. wymieniono szefów partii w czterech prowincjach (Heilongjiang, Jiangsu, Jiangxi, Hunan) i w jednym regionie (Tybecie). Choć zmiany wynikały z przejścia poprzedników na emeryturę, nowo mianowani sekretarze są towarzyszami Xi z różnych etapów jego kariery. W perspektywie rozwoju ChRL do 2049 r. wysoce prawdopodobny jest z kolei wybór do SK polityka, który mógłby (np. w 2027 r.) zostać następcą Xi. Obecnie duże szanse na to mają Cheng Min'er (szef KPCh w Chongqing), Cai Qi (sekretarz partii w Pekinie), Liu He (członek BP i wicepremier ds. gospodarczych) czy Chen Xi (szef Departamentu Organizacyjnego w KC KPCh i członek BP).

Elementem przygotowań do zjazdu jest dyscyplinowanie aparatu partyjnego, obecnie odbywa się to głównie w instytucjach bezpieczeństwa i wymiaru sprawiedliwości. W br. w ramach kampanii antykorupcyjnej partyjne organy ds. dyscypliny wszczęły postępowanie wobec kilkudziesięciu tysięcy osób, m.in. policjantów. W październiku partia rozpoczęła śledztwo wobec Fu Zhenghua, byłego ministra sprawiedliwości, zarzucając mu złamanie dyscypliny partyjnej. We wrześniu z KPCh pod korupcyjnymi zarzutami usunięty został Sun Lijun, były wiceminister bezpieczeństwa

państwa. Obie decyzje zostały osobiście zatwierdzone przez Xi Jinpinga.

Historia w służbie KPCh. Obok zmian personalnych istotnym elementem przygotowań do zjazdu KPCh jest poprawa wizerunku Xi Jinpinga i samej partii. Jest to istotne w kontekście [pandemii COVID-19](#), a także [problemów społeczno-gospodarczych](#). Obok uznania dla osiągnięć Xi (np. zwiększenia dobrobytu Chińczyków) propaganda państwowa podkreśla korzystny wpływ jego rządów na rozwój ChRL. Służyła temu m.in. tzw. rezolucja historyczna przyjęta w listopadzie br. przez szóste plenum KC KPCh. Po raz trzeci w historii ChRL (wcześniej w 1945 i 1981 r.) partia przedstawiła własną interpretację historii. Tym razem – oprócz wzmocnienia kultu Xi – skrytykowała ingerencję Zachodu w sprawy wewnętrzne ChRL, m.in. podczas protestów z czerwca 1989 r. Rezolucja uzasadnia tezę, że warunkiem rozwoju gospodarczego i pozycji międzynarodowej ChRL jest pozostanie Xi u sterów władzy. Podkreśla, że dzięki jego wysiłkom w przypadającą w br. setną rocznicę powstania partii udało się doprowadzić do likwidacji biedy, a kolejne kadencje Xi pozwolą Chinom osiągnąć status państwa rozwiniętego w 2049 r.

Kontekst międzynarodowy. Zmianom personalnym i presji ideologicznej towarzyszą – oznaczające de facto zmniejszenie kontaktów ze światem – ograniczenia w przyznawaniu wiz dla obcokrajowców czy ostre warunki kwarantanny. Ruch osobowy jest minimalny, a możliwości działania dziennikarzy zagranicznych bardzo utrudnione. Władze uzasadniają to polityką „zero przypadków” wobec pandemii COVID-19, która ma służyć utrzymaniu wydolności służby zdrowia, a co za tym idzie – stabilności społecznej. Jest to istotne w kontekście doniesień o niskiej skuteczności chińskich szczepionek, także przeciwko nowemu wariantowi koronawirusa.

Mniejsza liczba obcokrajowców, a także wykorzystanie [cyfrowych systemów inwigilacji](#) pozwalają KPCh silniej izolować społeczeństwo, a tym samym wzmocnić przekaz o wyższości systemowej ChRL nad Zachodem. W takiej atmosferze odbędą się również igrzyska olimpijskie w Pekinie w lutym 2022 r., które mają być dowodem sprawności organizacyjnej Chin, zwłaszcza wobec wyzwania społeczno-gospodarczych i napięć na arenie międzynarodowej. Efekt ten podważa zapowiedziany bojkot dyplomatyczny – do tej pory taki plan zgłosiło siedem państw, w tym USA i Wielka Brytania. Deklaracje te są deprecjonowane przez media partyjne, które twierdzą, że udział polityków zwiększałby zagrożenie pandemiczne. Władze cenzurują też wiadomości o bojkocie, akcentując np. zapowiedź udziału sekretarza generalnego ONZ. Aby poprawić wizerunek przed igrzyskami, Chiny łagodzą przekaz, sygnalizując uspokojenie rywalizacji z USA (m.in.

podczas [ostatniej rozmowy Xi–Biden](#)), a nawet możliwość zniesienia sankcji [wobec UE](#), o ile Unia zrobi to samo. Pozostają nieprzejednane w kwestiach kluczowych dla własnych interesów, przede wszystkim dotyczących statusu Tajwanu i praw człowieka – np. sekretarzem KPCh w Tybecie został były szef aparatu bezpieczeństwa w [Sinciang](#)u, objęty sankcjami przez USA i UE. Chiny nakładają też kolejne restrykcje w związku z polityką [Litwy](#).

Wnioski. Dla kierownictwa KPCh kluczowe jest sprawne przeprowadzenie zmian w partii na przełomie 2022 i 2023 r. Głównym celem jest pozostanie Xi na stanowisku sekretarza generalnego i przewodniczącego ChRL oraz nominacje dla sprzyjających mu urzędników w organach KPCh, na co są duże szanse. Dzięki temu Xi mógłby kontynuować integrację aparatu partyjnego oraz wzmocnienie kontroli nad społeczeństwem, gospodarką i instytucjami państwa. Awanse działaczy, a także intensyfikacja kampanii antykorupcyjnej wskazują jednak, że ustalenia dotyczące przyszłego składu SK i BP nie są zakończone. Niewykluczone, że jeszcze przed zjazdem dojdzie do ujawnienia skorumpowanej grupy na wyższym szczeblu, co dałoby władzom KPCh pretekst do kolejnej czystki i byłoby argumentem w wewnątrzpartyjnych negocjacjach.

Wyzwania społeczno-gospodarcze, z którymi boryka się ChRL, powodują, że partia szuka legitymacji głównie w polityce zagranicznej. Nie ma więc możliwości znaczącego jej złagodzenia. Retoryka ChRL pozostanie agresywna, a ograniczone retorsje, m.in. gospodarcze, są możliwe wobec wybranych państw, np. wspierających Tajwan. Równocześnie mało prawdopodobne jest w najbliższych miesiącach zaostrzenie polityki wobec Tajwanu, które przyjęłoby formę działań militarnych. Przekreślałoby to propagandowy sukces, jakim mają być m.in. igrzyska olimpijskie.

UE przed planowanym szczytem unijno-chińskim nie może liczyć na koncyliacyjną politykę Chin, np. zniesienie sankcji. Musi brać pod uwagę eskalację chińskich retorsji wobec Litwy, które łamią zasady handlu międzynarodowego, grożąc ograniczeniem działalności na rynku ChRL dla firm międzynarodowych współpracujących z podmiotami litewskimi. W tym kontekście w interesie UE jest nieuleganie chińskiemu apelom o wznowienie ratyfikacji umowy inwestycyjnej ([CAI](#)), ale intensyfikacja kontaktów gospodarczych z Tajwanem, co mogłoby również przyczynić się do wzmocnienia współpracy transatlantyckiej. Istotne w tym kontekście byłoby wsparcie przez Polskę unijnych inicjatyw, także przyjęcie i implementacja unijnego instrumentu przeciwdziałania środkom przymusu (ACI). Ewentualny udział przedstawicieli państw UE w igrzyskach w Pekinie będzie wykorzystany jako ich wsparcie dla KPCh oraz potwierdzenie braku spójnej polityki Unii wobec ChRL.